

Complexnummer: 515712

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Meer en Bos

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

515713, 515714, 529294, 529295

Woonplaats

's-Gravenhage

Gemeente

's-Gravenhage

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdoject

Bij Heliotrooplaan 5, 2555 MA te 's-Gravenhage

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde voormalige HISTORISCHE BUITENPLAATS MEER EN BOS met HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (1), BOERDERIJ (2A) MET SCHUUR (2B) EN TUINMUUR (2C). Binnen de bebouwde kom van Den Haag in het stadsdeel Loosduinen ligt de voormalige historische buitenplaats Meer en Bos, waarvan de vroegste schriftelijke vermelding van bebouwing (de Meerwoning) uit 1584 dateert. In 1606 kocht Maerten Adriaensz. uit Rijswijk deze hofstede met het recht van visserij in het nabij gelegen meertje (Wijndaelre of Segmeer) en breidde in 1607 zijn grondbezit uit met een terrein ten noorden van het Segmeer alwaar een eendenkooi lag. Het Segmeer voorzag via de Haagse Beek de Hofvijver van water. Onder het beheer van Jonkheer Adriaen van der Mijle in de tweede helft van de zeventiende eeuw werd de boerderij vermoedelijk tot een buiten getransformeerd; het is niet duidelijk op welke plek dit huis stond. In 1725 werd onder te koop aangeboden een 'zeer plaisante Heeren Wooninge, genaemd Meerebosch met deszelfs welgeordenneerde Plantage Boomgaerden met de beste soort van Vrugten, Lanen, Speelhuys, Vyvers, Cingels en Vischrijk Meer (...) Orangehuys, Stalling voor 4 paarden en Koetshuys (...) mitsgaders nog een Boeren Wooninge'. Een kaart van Cruquius uit 1712 toont een geometrische aanleg direct ten noorden van het meer (binnen een omgrachting) en rondom de Meerwoning ten zuidwesten hiervan, een rechte laan verbindt beide delen; in de loop van de achttiende eeuw krijgt het deel ten zuiden van het meer een formele invulling met centrale as en halfronde afsluiting aan de zuidzijde. Deze deels zeventiende- deels achttiende-eeuwse formele structuur is thans nog aanwezig. Het meer vormde altijd een markant element in de aanleg eerst als visvijver en in de negentiende eeuw meer als speelwater annex vijverpartij waaraan een schuithuis en koepel stond. Alle opstallen, behalve de boerderij en een deel van een tuinmuur, zijn verdwenen. Rond 1850 werd een nieuw herenhuis gebouwd, dat echter in 1897 alweer werd gesloopt; een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

verkoopadvertentie van 1851 noemt een 'wel aangelegd goed onderhouden en wildrijk Bosch'. In 1927 kocht de gemeente Den Haag de plaats aan, een groot deel was toen reeds verkaveld; vanaf 1919 voor publiek opengesteld. De boerderij (Meerwoning) in gebruik als boswachterswoning en vanaf 1937 als theeschenkerij; thans restaurant. Ondanks het huidige gebruik als openbaar wandelpark/plantsoenbeheer is de structuur en enige invulling van de formele en landschappelijke aanleg bewaard gebleven.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. De omgrenzing gaat terug op de contouren van de parkaanleg, zoals deze in de eerste decennia van de 20ste eeuw tot stand was gekomen. De Laan van Meerdervoort vormt de zuidgrens, de Heliotrooplaan de westgrens, de bebouwing en sportvelden aan de Machiel Vijenhoeklaan de noordgrens en de oostgrens wordt gevormd door de deels de Muurbloemweg en deels de sloot die daarlangs loopt.

Waardering van het complex

De voormalige HISTORISCHE BUITENPLAATS MEER EN BOS is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de in oorsprong 17de/18de-eeuwse historische tuin- en parkaanleg waarvan de formele structuur gaaf bewaard is gebleven;
- vanwege de nog herkenbaar aanwezige landschappelijke fasen;
- vanwege de situering binnen de bebouwde kom van Den Haag in combinatie met de functie 'openbaar groen' vanaf 1919;
- vanwege de visuele samenhang tussen de complexonderdelen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515713

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 juni 2005
Kadaster deel/nr	82933/68

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Loosduinen	H			8504
Loosduinen	H			8505
Loosduinen	H			7186

*Omschrijving***

Onderdeel 1

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de voormalige buitenplaats Meer en Bos. De in structuur gaaf bewaarde 17de/18de-eeuwse formele aanleg met hoofdas en sterrenbos is gevat in een rechthoekige grachten- en wallenstructuur met aan de noordzijde het Segmeer en aan de zuidzijde een halfronde beëindiging. De wal loopt langs de oost en zuidzijde; langs de buitenrand aan de westzijde loopt een oude verbindingslaan (kaart Cruqius 1712). Binnen deze structuur ligt centraal een rond-point met waterkom; vanaf de kom lopen vier lanen (kruisvormig) waarvan thans alleen het tracé resteert (geen laanbeplanting) en één diagonale beukenlaan; in de vakken slingerlanen, waaronder een pad in vorm van een krakeling en een tweede diagonale beukenlaan. Rond de formele kern ligt deels geaccidenteerd parkbos met een landschappelijk padenpatroon, dat grotendeels in de 19de eeuw tot stand is gekomen. Grenzend aan de noordzijde van het meer ligt een rechthoekig door grachten/sloten omgeven perceel (ook op kaart Cruqius 1712), op deze laatste plaats stond vermoedelijk het oude buitenhuis in de as van de aanleg. In de 19de eeuw zijn de waterlopen vergraven, werd reliëf aangebracht en een eilandje in het meer aangelegd (Minuutplan 1818). In de Tweede Wereldoorlog is in dit noordelijke deel een tankgracht gegraven en alle beplanting verwijderd; deels nieuwe beplanting, deels sportvelden deze laatste vallen buiten de omgrenzing van de buitenplaats.

Waardering

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de voormalige historische buitenplaats Meer en Bos van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de vrij gaaf bewaarde 18de-eeuwse formele structuur met wallen, sloten en lanen;
- vanwege de landschappelijke fasen uit de late 18de en de 19de eeuw, die nog herkenbaar aanwezig zijn (slingerpaden, accidentatie);
- vanwege het Segmeer dat als natuurlijke waterpartij in de aanleg is opgenomen;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 515714

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 juni 2005
Kadaster deel/nr	82933/76

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
's-Gravenhage	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Loosduinen	H			7186

*Omschrijving***

Onderdeel 2A

Omschrijving

Aan de rand van de aanleg staat een 18de-eeuwse BOERDERIJ op langgerekte plattegrond. De op rechthoekige grondslag opgetrokken witgepleisterde (bakstenen) boerderij met zwarte plint bestaat uit één bouwlaag en een kapverdieping onder een met pannen gedekt zadeldak met topgevels; tegen kopse zijgevel (O) zijn twee aanbouwen onder zadeldakjes met overstek voorzien van geschulpte windveren. Na brand in 1967 is de boerderij sterk gerestaureerd waarbij kap en vensters zijn vernieuwd; inwendig is de scheidingsmuur evenals het niveauverschil van de zoldervloer tussen stal- en woondeel gehandhaafd; in het staldeel worden spanten en balken aan één zijde gedragen door een rij standvinken die in de lengte van de boerderij over verschillende vloerniveau's doorlopen. Regelmatig ingedeelde voorgevel.

Waardering

BOERDERIJ, deelluitmakend van een ensemble van boerderij met schuur en tuinmuur, behorende tot de voormalige historische buitenplaats Meer en Bos van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de bouwmassa en vorm;
- als laatste bebouwde onderdelen van de voormalige buitenplaats Meer en Bos;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Monumentnummer*: 529294

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 juni 2005
Kadaster deel/nr	82862/26

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Loosduinen	H			7186

Omschrijving**

Onderdeel 2B

Omschrijving

Haaks op de boerderij staat een vrijstaande bakstenen SCHUUR met donkere plint op rechthoekige grondslag van één bouwlaag en een kapverdieping onder een met pannen gedekt aan één zijde afgewolfd zadeldak met vlechtingen. In de kopse gevel is een dubbele inrijdeur en daarboven een luik met tweelicht geplaatst; blinde zijgevel (ZW). Restauratie 1965.

Waardering

SCHUUR, deeluitmakend van een ensemble van boerderij met schuur en tuinmuur, behorende tot de voormalige historische buitenplaats Meer en Bos van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de bouwmassa en vorm;
- als laatste bebouwde onderdelen van de voormalige buitenplaats Meer en Bos;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529295

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 juni 2005
Kadaster deel/nr 82862/29

Woonplaats* 's-Gravenhage
Gemeente* 's-Gravenhage
Provincie* Zuid-Holland

Kadastrale gemeente* Loosduinen
Sectie* H
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 8505

Omschrijving**

Onderdeel 2C

Omschrijving

Tegenover de boerderij staat een restant van een 19de-eeuwse TUINMUUR op halfronde grondslag met vrij zware steunberen en afgedekt met een rij dakpannen.

Waardering

Restant van TUINMUUR, deellitmakend van een ensemble van boerderij met schuur en tuinmuur, behorende tot de voormalige historische buitenplaats Meer en Bos van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de bouwmassa en vorm;
- als laatste bebouwde onderdelen van de voormalige buitenplaats Meer en Bos;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Bijgebouwen kastelen enz.
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument